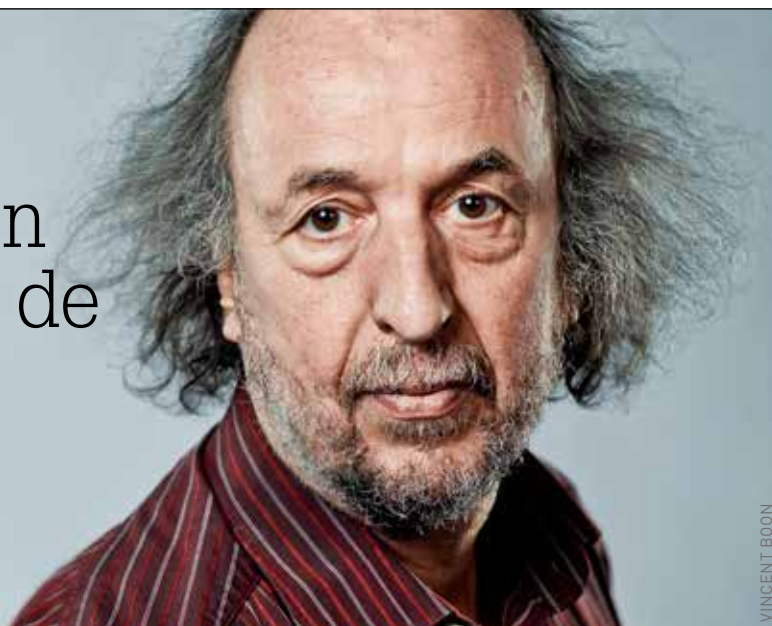

Luc Bonneux is arts en epidemioloog. Hij werkt momenteel in een verpleeghuis.

Luc Bonneux

Zonder verpinken trad hij lijden en de dood tegemoet

VINCENT BOON

Ondraaglijk willekeurig

Hij gaat traagzaam dood aan uitgezaaide darmkanker en longkanker. Hij weigert alle medicatie. Gisteren had hij het wel erg benauwd – wat overblijft van zijn longen heeft emfyseem. Sigaretjes, je weet wel. Morfine of prednison wees hij resoluut af, opdrijven van de zuurstof mocht. Ik noem hem een indiaan: we delen een oude liefde voor Winnetou, de Apache die zelfbewust zijn dood tegemoet ging. Ik respecteer zijn wens, ik dring zelfs niet meer aan. Ik ga zijn zelfverkozen einde niet verpieteren met goede bedoelingen en morfine. Zijn schatten van kinderen gaan mee met hem, met dikke tranen in de ogen. Mijn arme verzorging wordt er helemaal gestoord van. Ik vertel hen hoe waardig dit einde is. Hoe een eenvoudige man zich kan ontpoppen tot een consequent stoïcijn, die zonder verpinken lijden en dood tegemoet treedt. Goede zorg wordt bepaald door respect voor de keuze van de ander.

Ze leed al jaren, een bezig bijtje brutaal geveld door een zware hersenbloeding. Ze leerde weer spreken, overleefde in een rolstoel in een verpleeghuis. Aan de nog net niet fatale klap hield ze onbeheersbare stemmingswisselingen over en een leven onmogelijk zonder antidepressiva. Op een bloedmooie foto in haar kamer wuift ze vrolijk vanuit haar rolstoel met een bos bloemen. Maar ze wil dood, al evenveel jaren. Ze wil dit leven niet. Haar dochter heeft een aanzienlijke stock paracetamol onderschept, genoeg om haar lever fataal te vernielen. Liever een trage dood dan geen dood. Maar haar dochters man heeft zelfmoord gepleegd. Nu wil ze haar dochter geen zelfdoding meer aandoen. Ik schenk deze moedige dame een bloedmooie ‘dood op bestelling’. Schande over wie hier slecht van denkt. Was het mijn keuze?

Neen: Winnetou is mij een hoger ideaal. Maar goede zorg wordt bepaald door respect voor de keuze van de ander. Het was haar lijf, haar leven, haar lijden, haar keuze. Ik draaide slechts – bij achterafkennis – een medische vergissing terug. Mevrouw had nooit mogen worden gereanimeerd en behandeld.

Leed deze dame ondraaglijk? Bij gebrek aan enig operationeel criterium van wat ondraaglijk is, is dat een willekeurig begrip (MC 2015/11: 516). De lokale SCEN-commissie vindt dat ook: waar ik een SCEN-arts van de Levenseindekliniek om advies had gevraagd, moet, volgens een ongeschreven wet, een SCEN-arts uit het lot worden getrokken. Het is een publiek geheim dat er grote variatie bestaat in deze meningen. Het toeval moet dan beslissen over arbitraire meningen, over wat de ene of de andere SCEN-arts draaglijk of ondraaglijk vindt. Dat dit onzinnelijke potje gedekt blijft, is een bewijs voor een stelling van Bonneux: ‘Waar er macht is, wordt deze misbruikt’.

Het is een schande dat SCEN-artsen niet luid hebben uitgescreuwd dat ‘ondraaglijk’ arbitrair is, en dat wat arbitrair is geen basis kan zijn voor een goede wet. De euthanasiewet was oorspronkelijk op het lijf geschreven van artsen: ondraaglijk betekende dat de arts het lijden van zijn patiënt niet langer kon verdragen. Sindsdien groeide de medische macht verder, maar ook het zelfbewustzijn van de patiënt. Lijf en leden zijn niet langer het bezit van staat en godsdienst, te beheren door de almachtige arts. Geef het volk de macht. De burger van de 21ste eeuw eist het recht op zelfbeschikking op. Daar ben ik zeker van. Want de moderne, zelfbewuste burger eist respect op voor de eigen levenskeuze en dwingt respect af voor de levenskeuze van de ander. ■